

עקרון הכרעת הרוב ושמירה על זכויות המיעוט

איך משתמשים במילון? בבגרות כתוב "הציגו מושג" — וההגדרה חייבת לבוא מהחומר שלמדתם, לא מהקטע. לכן: קוראים את המושג, מכסים את ההסבר ואומרים אותו במילים שלכם. בסוף בודקים את עצמכם במשחק ההתאמה שבעמוד הנושא.

הנושא במבט כולל

מושג	מה צריך לדעת
עקרון הכרעת הרוב	ההכרעה בין עמדות נוגדות מתקבלת ברוב: כך מקבלת הכנסת החלטות וכך נבחר השלטון.
הגבלות על הכרעת הרוב	שלטון הרוב אינו בלתי מוגבל: הרוב אינו רשאי לפגוע בזכויות יסוד של המיעוט או של הפרט.
שמירה על זכויות המיעוט	זכויות המיעוט מוגנות מפני רוב עלול לפגוע בהן: זכויות אדם, חירויות, זכויות קבוצתיות.
משמעות הכרעת הרוב	הרוב מכריע כי אין דרך אחרת להכריע בין עמדות נוגדות בדרכי שלום.
כשהרוב פוגע	רוב עלול להפוך ל"עריצות הרוב": שימוש בכוח המספרי לפגיעה במיעוט.
דוגמאות לאיזון בישראל	חוק יסוד כבוד האדם וחירותו: מגן על זכויות גם מפני רוב פרלמנטרי.
כללי הכרעה בכנסת	רוב רגיל: רוב המצביעים נדרש לרוב ההחלטות.
הכרעת הרוב	בדמוקרטיה ההחלטות מתקבלות על פי דעת הרוב, כאשר לכל אזרח קול שווה - ביטוי לעקרון השוויון הפוליטי ולריבונות העם.
מגבלות על הרוב	הרוב אינו רשאי לפגוע בזכויות היסוד של המיעוט ושל הפרט; זכויות האדם מוגנות מפני הכרעות רוב שרירותיות.
מנגנוני הגנה על המיעוט	ביקורת שיפוטית על חוקים, חוקי יסוד, הפרדת רשויות ופלורליזם פוליטי - כולם מגנים על המיעוט מפני שלטון הרוב.
ריבונות העם מול זכויות אדם	המתח הדמוקרטי בין הכרעת הרוב (ריבונות העם) לשמירה על זכויות היסוד - בדמוקרטיה מוגבלת זכויות האדם גוברות על הכרעות רוב הפוגעות בהן.

מבוסס על חומרי עמוד הנושא באתר ועל מוקדי הלימוד של משרד החינוך (תכנית אשנב). חומר לתרגול ולחזרה עצמית.